

แนวทางการพัฒนาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านเกาะกลาง อำเภอมือง จังหวัดกระบี่

GUIDELINES ON THE DEVELOPMENT AND MANAGEMENT OF COMMUNITY TOURIST ATTRACTIONS THROUGH THE PARTICIPATION OF BAN KOH KLANG COMMUNITY, MUANG DISTRICT, KRABI PROVINCE

อุมาพร แต่งเกลี้ยง^{1*}

Umaporn Tangklian^{1*}

^{1*} สาขาวิชาการท่องเที่ยวและนันทนาการ, คณะศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ, วิทยาเขตกระบี่, จังหวัดกระบี่

Department of Tourism and Recreation, Faculty of Liberal Arts, Thailand National Sports University, Krabi Campus, Krabi

Received: May 26, 2022 Revised: June 13, 2022 Accepted: June 16, 2022

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการจัดการแหล่งท่องเที่ยวชุมชนบ้านเกาะกลาง อำเภอมือง จังหวัดกระบี่ 2. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านเกาะกลาง 3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านเกาะกลาง อำเภอมือง จังหวัดกระบี่ โดยการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed method) ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ใช้แบบสอบถามสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 340 คน และสัมภาษณ์จากผู้ที่เกี่ยวข้องจำนวน 10 คน สถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ ผลการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 183 คน มีอายุระหว่าง 20-40 ปี ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษาค้นคว้าองค์ประกอบของการจัดการแหล่งท่องเที่ยวชุมชนบ้านเกาะกลาง ประกอบด้วย 1) ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 2) ด้านที่พักแรมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว 3) ด้านสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว 4) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว 5) ด้านบริการเบ็ดเตล็ดทั้งหมดที่มีให้นักท่องเที่ยว 6) ด้านความพร้อมและความรู้ความเข้าใจของชุมชน ส่วนระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านเกาะกลาง อำเภอมือง จังหวัดกระบี่ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.65$) การจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านเกาะกลาง อำเภอมือง จังหวัดกระบี่ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และแนวทางการพัฒนาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนมีการเสนอแนวทาง 6 ด้าน คือ 1) การพัฒนาด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว โดยเน้นการพัฒนาด้านการคมนาคมขนส่ง การประชาสัมพันธ์ และสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน 2) การพัฒนาด้านที่พักแรมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว โดยการของบประมาณสนับสนุนจากทางภาครัฐและเอกชนเพื่อให้ได้มาตรฐานที่พักแรมตามมาตรฐานโฮม สเตย์ไทย 3) ด้านสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว โดยการศึกษาดูงานในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่มีบริบทใกล้เคียงกับชุมชนบ้านเกาะกลางซึ่งเป็นการท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตและเป็นวัฒนธรรมของชาวมุสลิม 4) การพัฒนาด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว มีกิจกรรมที่สร้างสรรค์ น่าสนใจ รวมถึงการทำผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ 5) ด้านบริการเบ็ดเตล็ดทั้งหมดที่มีให้นักท่องเที่ยว และ 6) การพัฒนาด้านความพร้อมและความรู้ความเข้าใจของชุมชนโดยการทำความร่วมมือกับเครือข่ายสถาบันการศึกษาในพื้นที่

คำสำคัญ: แนวทาง การพัฒนาและจัดการ การมีส่วนร่วมของชุมชน

*Corresponding author. Tel.: 083 967 3110

Email address: umaporn.tangklian@gmail.com

Abstract

The objectives of this study were: 1) to study tourist attraction management components at Ban Koh Klang, Muang District, Krabi Province. 2) to assess the level of participation in the Ban Koh Klang community in Muang District, Krabi Province. 3) to study the guidelines for developing and managing community tourist attractions with the participation of Ban Koh Klang Community, Muang District, Krabi Province. This research was quantitative mixed-method research and qualitative research. Used a questionnaire to collect data from a sample of 340 people. The interview was conducted with ten respondents related to the tourism management of the Ban Koh Klang community. The statistics used for analysis were frequency distribution, percentage value, mean, standard deviation, and Pearson correlation. The research results are as follows: It was found that most questionnaire respondents were female, 183 people. They were mostly aged between 20 and 40 years old. From the analysis of the study of tourism attraction management in Ban Koh Klang community, Muang District, Krabi Province, as follows: 1) improve access to tourist attractions by focusing on transportation, public relations, and essential utilities. 2) Accommodation development for tourists by asking for budget support from the government and private sector to meet the standard of accommodation following Thai homestay standards. 3) tourist attractions to support tourists by studying work in a community tourist attraction that has a similar context to the Ban Koh Klang community, which is a Muslim way of life and cultural tourism 4) The development of tourism activities: There are creative and interesting activities, including making various products 5) all miscellaneous services provided to tourists, and 6) the development of community readiness and understanding by cooperating with the network of educational institutions in the area. The level of participation of the Ban Koh Klang community, Muang district, Krabi province, was at the highest level ($\bar{X}=4.65$). The community-based tourism attraction management was related to the participation of the Ban Koh Klang community, Muang district, Krabi province. At the .05 level, there are significant guidelines on the development and management of community tourist attractions with community participation, such as the establishment of a tourism community enterprise and visiting community attractions that have a context close to the Ban Koh Klang community, which is a way of life and tourism, Muslim culture. There are interesting activities related to making various products. Moreover, cooperate with the network of educational institutions in the area.

Keywords: Guidelines, Development and management, Community participation

บทนำ

จากแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560–2564) ประเทศไทยมีแนวทางการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยทำการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจด้านการท่องเที่ยวและการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสินค้าและบริการบนพื้นฐานของมรดกและวัฒนธรรมท้องถิ่น (คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ, 2560) แนวคิดของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กล่าวว่า นอกจากการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นเครื่องมือสำคัญประการหนึ่งในการช่วยสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการกำหนดทิศทางการพัฒนาและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวบนฐานคิดที่เน้นถึงความสำคัญของการฟื้นฟูและอนุรักษ์สภาพแวดล้อม รวมทั้ง อัตลักษณ์ วิถีชีวิต จารีตประเพณีที่แตกต่างกัน จุดมุ่งหมายให้คนในชุมชน

รู้จักสำนึกรักท้องถิ่น มีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมประเพณีของตน และสามารถอธิบายให้กับนักท่องเที่ยวเข้าใจวิถีชีวิต วัฒนธรรมท้องถิ่นได้ (กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2559) แนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะเป็นชุมชน พื้นฐานที่สำคัญ คือ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวของพื้นที่ การท่องเที่ยวชุมชนยังมีส่วนช่วยในการกระตุ้นเศรษฐกิจของท้องถิ่นด้วยการสร้างงานและกระจายรายได้ ขณะเดียวกันก็ช่วยอนุรักษ์วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชนซึ่งมีเอกลักษณ์เฉพาะตน (สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2559) การเปิดชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเปรียบเสมือนให้คนภายนอกรู้จักชุมชนมากขึ้น จากการที่ชุมชนเคยเป็นผู้เฝ้ามองการเปลี่ยนแปลง ชุมชนเกี่ยวข้องกับภายนอกก็เฉพาะแค่การขายผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร การรับรู้ข่าวสาร การออกไปรับจ้างขายแรงงาน หรือเรียนหนังสือในเมือง แต่การท่องเที่ยวไม่ใช่เช่นนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การท่องเที่ยวโดยชุมชน การผลิตและการบริการอยู่ในชุมชน มีความสัมพันธ์ มีคนและกลไกภายนอกเข้ามาปฏิสัมพันธ์กับคน และองค์การภายในชุมชน การควบคุมเป็นไปได้ยาก หากมีผลกระทบก็จะเชื่อมโยงเป็นลูกโซ่ ในทางกลับกันหากชุมชนมีความแข็งแรง มีการเตรียมความพร้อมสามารถบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวได้โดยชุมชนเองและให้ชาวบ้านมีส่วนร่วม มีอำนาจเพียงพอที่จะกำหนดการท่องเที่ยวให้เป็นไปในแนวทางที่ชุมชนต้องการ ตลอดจนรู้เท่าทันสถานการณ์และผลประโยชน์ของชุมชนเป็นหลัก การท่องเที่ยวก็จะสร้างประโยชน์ให้กับชุมชน

แนวโน้มการท่องเที่ยวของภาคใต้มีการเติบโตในทิศทางบวก นักท่องเที่ยวส่วนหนึ่งให้ความสนใจในการเดินทางสัมผัสประสบการณ์วิถีชีวิตของชุมชนในพื้นที่ต่าง ๆ เพิ่มขึ้น ขณะเดียวกันภาคส่วนต่าง ๆ ก็ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวโดยชุมชนมากขึ้น ทั้งจากหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานสนับสนุนต่าง ๆ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา ส่งผลให้เกิดการปรับตัวและการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่ภาคใต้ (เขภาทร จันทรหอม และคณะ, 2560) การท่องเที่ยวจึงกลายเป็นเครื่องมือที่รัฐบาลให้ความสำคัญเพื่อพัฒนาประเทศ และยังสร้างรายได้อันดับต้น ๆ ของประเทศ มีการกระจายไปในหลายภาคอย่างค่อนข้างชัดเจน จนมองว่าเป็นเรื่องง่ายที่จะมีรายได้เพิ่มจากการท่องเที่ยว แต่จากการที่ทรัพยากรการท่องเที่ยวมีจำกัด ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวทางด้านธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น ผู้ดูแลหรือเจ้าของ คือ ประชาชนที่อยู่ในชุมชนนั้น ๆ จะมีการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างไร เนื่องจากทรัพยากรทุกอย่างต้องมีข้อจำกัดในการใช้ ทั้งนี้จากนโยบายการพัฒนาประเทศที่ผ่านมาโครงการพัฒนาหลายโครงการเป็นโครงการที่ดี แต่ไม่สามารถทำได้เนื่องจากมองที่โครงการเป็นตัวตั้งไม่ได้มองที่ประชาชน ดังนั้น การให้บทบาทและความสำคัญของประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและรู้สึกเป็นเจ้าของอันเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาที่ยั่งยืน (พจนา สวนศรี, 2546) จากการทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2564) จังหวัดกระบี่ได้วิเคราะห์พบว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดกระบี่จะนึกถึงแต่การท่องเที่ยวทางทะเล แต่จังหวัดยังมีอีกหลายอย่างที่นำเสนอชวนให้สัมผัส โดยเฉพาะในเรื่องของการท่องเที่ยววิถีชีวิตชุมชน มีความน่าประทับใจหากว่าได้สัมผัส เรียนรู้ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับชาวบ้าน สำหรับการท่องเที่ยวชุมชนของจังหวัดกระบี่ที่น่าสนใจหนึ่งในหลาย ๆ ที่ คือ ชุมชนเกาะกลาง สามารถข้ามฝั่งด้วยเรือหัวโทงจากตัวเมืองกระบี่ ไปเพียงแค่มิถุน 5 นาที ก็จะได้พบกับวิถีชีวิตที่แตกต่างจากสังคมเมืองอย่างสิ้นเชิง “เกาะกลาง” เป็นเกาะเล็ก ๆ ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลคลองประสงค์ จังหวัดกระบี่ (เกาะกลางแม่น้ำกระบี่) ห้อมล้อมไปด้วยป่าชายเลนที่มีความอุดมสมบูรณ์นับพันไร่ บนเกาะมีประชากรราว 2,231 คน (สำนักบริหารการทะเบียน อำเภอเมืองกระบี่, 2563) ประชากรบนเกาะส่วนใหญ่เป็นชาวมุสลิม บนเกาะประกอบไปด้วยหมู่บ้านทั้งหมด 3 หมู่บ้าน โดยชาวบ้านในพื้นที่มีอาชีพประมงพื้นบ้านและอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก เกาะกลางเป็นชุมชนเล็ก ๆ ที่สละ มีเอกลักษณ์โดดเด่นในเรื่องของวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมไปถึงการใช้ชีวิตของผู้คนบนเกาะดำเนินไปอย่างเรียบง่าย จึงทำให้เกาะแห่งนี้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่น่าสนใจไม่น้อยกว่าสถานที่ท่องเที่ยวที่อื่น ๆ เมื่อมาถึงเกาะกลางนักท่องเที่ยวสามารถเลือกได้ว่าจะนั่งรถสามล้อกินลมชมวิวเที่ยวรอบเกาะ หรือจะปั่นจักรยาน พื้นที่รอบเกาะมีระยะทางประมาณ 11 กิโลเมตร วิถีชีวิตและกิจกรรมที่โดดเด่นภายในเกาะ ประกอบด้วย การทำประมงชายฝั่ง (ประมงน้ำตื้น) ป่าชายเลนที่อุดมสมบูรณ์ มีแหล่งดูนกนานาชนิด นอกจากนี้ยังมีสินค้าชุมชน ได้แก่ เรือหัวโทงจำลอง ผ้าปาเต๊ะ ข้าวสังข์หยด ของดีเกาะกลาง เป็นต้น (กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัดกระบี่, 2563) แต่อย่างไรก็ตาม

ชุมชนบ้านเกาะกลางยังต้องการแนวทางการพัฒนาและจัดการชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่มีคุณภาพ ก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนในท้องถิ่นน้อยที่สุด เนื่องจากปัจจุบันเกิดการแสวงหารายได้จากการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ทำให้เกิดปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว มีสาเหตุมาจากการขาดการวางแผนที่ดี มาตรฐานคุณภาพ รูปแบบที่เหมาะสม ขาดความรู้ความเข้าใจ และที่สำคัญที่สุด คือ การมีส่วนร่วมของชุมชน จึงควรส่งเสริมให้ภาครัฐ เอกชน และชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรท้องถิ่นของตนเองมากยิ่งขึ้น ประชาชนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงดูแล รักษา และจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีความสมบูรณ์ควบคู่ไปกับความเจริญเติบโตของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่เพื่อที่จะคงสภาพความสมบูรณ์ต่อไป

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงให้ความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยที่สมาชิกในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม รวมถึงข้อมูลพื้นฐานที่ส่งผลต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนบ้านเกาะกลาง อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ โดยคาดว่าผลจากการศึกษาที่ได้ในครั้งนี้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวชุมชน เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนเพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น และเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวชุมชนบ้านเกาะกลางและแหล่งท่องเที่ยวชุมชนอื่น ๆ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการจัดการแหล่งท่องเที่ยวชุมชนบ้านเกาะกลาง อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่
2. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านเกาะกลาง อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านเกาะกลาง อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การท่องเที่ยว (Tourism) ตามความเข้าใจโดยทั่วไป หมายถึง การเดินทางของบุคคลจากอีกที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งเพื่อพักผ่อน หรือติดต่อทางธุรกิจ มีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันไป (ฉลองศรี พิมพ์สมพงศ์, 2550) การท่องเที่ยวถือว่าการพักผ่อนอีกรูปแบบหนึ่งที่มีการนำกิจกรรมนันทนาการเข้าไปเกี่ยวข้องเพื่อให้ผู้เดินทางเกิดการผ่อนคลายและมีความสุขระหว่างการเดินทางไปทำกิจกรรมจากที่หนึ่ง หมายถึง ทิ้งอยู่อาศัยไปยังที่หนึ่งถือเป็นการท่องเที่ยวเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม เช่น การเดินทางไปชมสถานที่ท่องเที่ยว ไปเยี่ยมเพื่อน เยี่ยมญาติ หรือไปพักผ่อนหย่อนใจ หรือใช้เวลาว่างเพื่อทำกิจกรรมทางการศึกษา การพักผ่อนหย่อนใจ หรือการเดินทางไปศึกษาสภาพแวดล้อมธรรมชาติ รวมถึงการเดินทางไปประชุมเพื่อการประกอบธุรกิจ หรือการเดินทางเพื่อไปร่วมกิจกรรมทางธุรกิจสาขาอาชีพต่าง ๆ จะเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางซึ่งมีการพัฒนามาจากรูปแบบการเดินทางเพื่อการดำรงชีพ การแสวงหาอาณานิคม การเดินทางเพื่อการพักผ่อน ดังนั้น กิจกรรมด้านการท่องเที่ยวจึงมีการขยายตัวเป็นธุรกิจและเติบโตเป็นอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

1. องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมใหญ่ที่มีองค์ประกอบเป็นอุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อม ได้แก่ อุตสาหกรรมการขนส่ง อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม อุตสาหกรรมที่พักแรม อุตสาหกรรมนันทนาการ อุตสาหกรรมการผลิตสินค้าและบริการข้างเคียงต่าง ๆ สามารถแบ่งองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเป็น 5 ประเภท ดังนี้ (พะยอม ธรรมบุตร, 2549 อ้างถึงใน บุญพา คำวิเศษณ์, 2557)

1) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) ได้แก่ การมีระบบโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสม เช่น สนามบิน ระบบคมนาคม ตลอดจนบริการด้านอุตสาหกรรมการขนส่ง เช่น การขนส่งทางอากาศ ทางบก และทางน้ำ จะเอื้ออำนวยให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปถึงจุดหมายปลายทาง (Destination) หรือแหล่งท่องเที่ยว (Attraction)

2) การมีที่พักแรมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว (Accommodation) ที่ต้องการค้างคืน ได้แก่ ที่พักประเภทต่าง ๆ เช่น โรงแรม รีสอร์ท เกสต์เฮาส์ โฮมสเตย์ ที่พักประเภทต่าง ๆ จะมีสิ่งอำนวยความสะดวกในระดับต่าง ๆ กัน จะทำให้มีราคาและบริการในระดับต่าง ๆ กัน ได้แก่ ภัตตาคาร สระว่ายน้ำ บาร์ ฟิตเนส เซนเตอร์ ชาวน่า ศูนย์กลางธุรกิจ และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ

3) แหล่งท่องเที่ยว (Attractions) นับเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญสูงสุดของการเดินทาง เพราะเป็นจุดดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวอาจเป็นแหล่งธรรมชาติที่มีความโดดเด่น หรือแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ตลอดจนการท่องเที่ยวชนบทเพื่อสัมผัสวิถีชีวิตชาวบ้าน เรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนโบราณสถานยุคเก่าแก่ก่อนประวัติศาสตร์ เป็นต้น

4) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) และกิจกรรมนันทนาการ (Tourist Activities และ Recreational Activities) นับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในยุคปัจจุบัน เพราะการท่องเที่ยวไม่ได้หมายถึงแค่การเดินทางไปชมโบราณสถาน อนุสาวรีย์ ความงามตามธรรมชาติเท่านั้น แต่เป็นการที่นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การเดินป่าศึกษา ระบบนิเวศเขตเส้นศูนย์สูตรในป่าดิบชื้น การล่องแก่งในแม่น้ำท้องถิ่น การปีนหน้าผา การดำน้ำในรูปแบบ Scuba diving หรือ Snorkeling การพายเรือแคนูในบริเวณป่าชายเลน การตกหมึกในทะเลลึก ตลอดจนการร่วมกิจกรรมกับชุมชนเจ้าบ้าน เช่น การดำนา การเกี่ยวข้าว การร่วมพิธีบายศรีสู่ขวัญ กิจกรรมทั้งหมดจะเป็นประสบการณ์ที่อยู่ในความทรงจำของนักท่องเที่ยว และกิจกรรมดังกล่าวมักก่อให้เกิดการกระจายรายได้

5) บริการเบ็ดเตล็ดทั้งหมดที่มีให้นักท่องเที่ยว (Ancillary) เช่น บริการด้านร้านอาหาร โรงพยาบาล ไปรษณีย์ สถานีบริการน้ำมัน ร้านขายของที่ระลึก ห้องสุขา

2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยว (คู่มือการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว, 2554)

แหล่งท่องเที่ยว (Tourist attraction) ตามความเข้าใจโดยทั่วไป หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรม และ วัฒนธรรม ประเพณีที่สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรมท้องถิ่นที่มีลักษณะเด่นและสามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเยี่ยมชม สิ่งดึงดูดใจหรือทรัพยากรท่องเที่ยวแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะทั่วไป คือ

1) ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ได้แก่ สภาพภูมิอากาศ รวมทั้งอากาศ และ ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น น้ำตก ภูเขา ทะเล ป่า ไม้เขตรักษาพันธุ์สัตว์ อุทยานฯ เป็นต้น ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น คือ เป็นสิ่งที่มนุษย์ไม่ต้องสูญเสียต้นทุนในการผลิต แต่ทรัพยากรทั้งสองลักษณะต่างก็ต้องมีต้นทุนในการดูแลรักษาเหมือนกัน คุณภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติจะต้องได้รับการดูแลรักษาในรูปแบบของการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน การวางแผนการท่องเที่ยว รวมทั้งการวางมาตรฐานการดูแลรักษาทรัพยากรดังกล่าวจึงเป็นสิ่งจำเป็น เนื่องจากกิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นสิ่งประมาทได้

2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม สังคม เทศกาลงานประเพณี และทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านกิจกรรมความบันเทิง และพลีดิพลิน

3. องค์ประกอบสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว

โดยองค์ประกอบสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวที่จำเป็นต้องพิจารณาก่อนที่จะทำการวางแผนส่งเสริมพัฒนาและจัดการแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย 10 ด้าน (Buhalis, 2000; Morrison, 2013) ดังต่อไปนี้

1) แหล่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attractions) เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สร้างแรงดึงดูดใจและความสนใจ มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวและโดดเด่น ประกอบไปด้วยกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้ทำร่วมกันอย่างหลากหลาย จำหน่ายผลิตภัณฑ์สินค้าทางการท่องเที่ยว วัฒนธรรม รวมไปถึงเป็นแหล่งเรียนรู้และมีมูลค่าทางทรัพย์สินทางปัญญา

2) เส้นทางคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) เป็นองค์ประกอบที่อำนวยความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ต้องมีระบบสาธารณูปโภค ปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานที่ดีเหมาะสม เช่น ระบบ เส้นทางคมนาคม ถนน ป้ายบอกทาง ไฟส่องสว่างเพื่อความปลอดภัยในการเดินทาง รวมถึงสถานีขนส่งที่สามารถอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม

3) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) เป็นโครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณูปโภคในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา ห้องน้ำ ลานจอดรถ ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก มีสัญญาณโทรศัพท์ อินเทอร์เน็ตให้บริการอย่างทั่วถึงในแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงมีศูนย์ให้บริการข้อมูลข่าวสารหรือขอความช่วยเหลือสำหรับบริการนักท่องเที่ยว

4) การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary services) เป็นการจัดการบริการด้านต่าง ๆ ที่ทำให้ผู้บริโภคได้รับความสะดวกมากยิ่งขึ้น เช่น ศูนย์กลางที่ให้บริการในแหล่งท่องเที่ยว ระบบบริการด้านสาธารณสุข สถานีเติมน้ำมัน ร้านสะดวกซื้อ ห้องสุขา เป็นต้น นอกจากนี้ยังรวมถึงการแบ่งหน้าที่ให้กับเจ้าหน้าที่ดูแลแหล่งท่องเที่ยวอย่างชัดเจนและความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวในวางแผนนโยบายการพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยว การกำกับ ดูแล และตรวจสอบความเรียบร้อย

5) ที่พัก (Accommodation) ซึ่งเป็นปัจจัยที่ให้นักท่องเที่ยวที่ต้องการค้างคืนในการเดินทางท่องเที่ยวจำเป็นลำดับแรกของนักท่องเที่ยว โดยที่จะต้องมียานพาหนะที่เพียงพอต่อการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว มีความสะอาดและความปลอดภัย ที่พักมีความหลากหลายไว้บริการสำหรับความต้องการของนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน เช่น บังกะโล เกสเฮาส์ รีสอร์ท หรือโฮมสเตย์ เป็นต้น มีสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่เหมาะสม รวมถึงที่พักอาจจะอยู่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยวเพื่ออำนวยความสะดวกสบาย

6) กิจกรรม (Activities) เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นระหว่างที่นักท่องเที่ยวอยู่ในแหล่งท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในปัจจุบันนี้ไม่ใช่แค่การเดินทางเพื่อชมแหล่งท่องเที่ยวเท่านั้น แต่เน้นไปที่การมีโอกาสร่วมทำกิจกรรมที่หลากหลายด้วยกับแหล่งท่องเที่ยว เช่น กิจกรรมการท่องเที่ยววัฒนธรรมด้านวิถีชีวิตและชนบทควรมีการให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกันกับนักท่องเที่ยว เพื่อสร้างประสบการณ์ที่แปลกใหม่ให้กับนักท่องเที่ยว รวมไปถึงกิจกรรมนั้นจะต้องมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว และที่สำคัญอย่างยิ่งควรส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเกิดการเรียนรู้วิถีชีวิตและภูมิปัญญา

7) การรับรู้ (Awareness) เป็นคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับระดับความรู้ของนักท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงเจ้าหน้าที่ประจำอยู่ในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ความเป็นมิตรไมตรีของเจ้าหน้าที่ การพูดจาที่สุภาพและให้เกียรติ การแต่งกายที่เรียบร้อย ความกระตือรือร้น การแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้าของเจ้าหน้าที่ และระบบรักษาความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น

8) ลักษณะที่ปรากฏ (Appearance) เป็นคุณลักษณะที่วัดความรู้สึกต่าง ๆ ของนักท่องเที่ยวเมื่อเดินทางมาถึงแหล่งท่องเที่ยวครั้งแรกและตลอดระยะเวลาที่ได้การเข้าพักในแหล่งท่องเที่ยวจุดหมายปลายทาง เช่น ความพึงพอใจต่อการให้บริการ ความประทับใจต่อสภาพพื้นที่ ความสบายใจเมื่อได้ใช้บริการที่พักในแหล่งท่องเที่ยว ความผ่อนคลายทางร่างกายและจิตใจ รวมถึงความต้องการกลับมาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวซ้ำอีกครั้ง เป็นต้น

9) ความเชื่อมั่น (Assurance) เป็นคุณลักษณะที่แสดงถึงระดับความมั่นใจของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการจัดการความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว ทั้งในด้านการให้บริการ กิจกรรมการท่องเที่ยว สินค้า และผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว และอุปกรณ์สำหรับประกอบกิจกรรมทางการท่องเที่ยว

10) การเห็นคุณค่า (Appreciation) หมายถึง ความรู้สึกของนักท่องเที่ยว เช่น ความประทับใจ หรือความต้องการที่จะบอกต่อให้กับผู้อื่นให้เดินทางท่องเที่ยวมายังแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น โดยเป็นความรู้สึกที่ได้รับอิทธิพลจากการต้อนรับและการให้บริการที่นักท่องเที่ยวได้รับตลอดช่วงระยะเวลาในการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับขั้นตอนการต้อนรับของเจ้าหน้าที่ รวมถึงการเล็งเห็นคุณค่าและได้รับความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรและการท่องเที่ยว

แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชน

จากแนวคิดทฤษฎีของอริสโตเติล (Aristotle อ้างถึงใน ธนศวร เจริญเมือง, (2553) นักปราชญ์ชาวกรีกที่ได้รับการยกย่องให้เป็นนักรัฐศาสตร์คนแรกของโลกได้ให้ทัศนะที่ว่า “มนุษย์จะไปถึงศักยภาพเต็มที่ของชีวิตเขาได้ก็ด้วยการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองเท่านั้น” วิลเลียม เออวิน (William Erwin อ้างถึงใน พวงทอง โยธาใหญ่, 2545)

การมีส่วนร่วมในงานเชิงพัฒนาสามารถกระทำได้ 4 ลักษณะ (Cohen, 1996) ได้แก่

1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการระบุปัญหาและสาเหตุของปัญหา ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด เพราะถ้าประชาชนไม่มีบทบาทในการระบุปัญหาและความต้องการแล้ว โครงการทุกอย่างก็จะมีประโยชน์ เพราะโครงการที่ออกมาไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ อีกทั้งประชาชนไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรมดังกล่าว ก็ทำให้ไม่บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่วางไว้

2) การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการกิจกรรม เพื่อให้ประชาชนได้มีบทบาทในการระบุปัญหาและขั้นตอนต่อไปคือ การร่วมกันวางแผนโครงการดำเนินการกิจกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการหรือแก้ปัญหาของตนเอง แต่อย่างไรก็ตามนักพัฒนาหรือผู้มีความรู้ในแผนควรจะเข้าไปช่วยในการวางแผนเพื่อให้แผนนั้นมีประสิทธิภาพ แต่ไม่ใช่ให้นักพัฒนาเหล่านั้นที่วางแผนเองทั้งหมด เพราะจะทำให้เกิดผลกระทบตามมา คือ ประชาชนไม่สามารถแก้ไขหรือตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาได้

3) การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน เมื่อประชาชนมีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของในกิจกรรมนั้น ๆ ผลที่ตามมาคือ ประชาชนจะมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมที่วางไว้ นักพัฒนาควรจะกระตุ้นประชาชนให้มีส่วนร่วมในการลงทุนในรูปของทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ตามกำลังความสามารถของประชาชน จะทำให้การดำเนินงานเหล่านั้นเป็นการเสริมสร้างให้ประชาชนมีการทำงานร่วมกัน

4) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลนั้น จะทำให้ประชาชนได้มีการประเมินตนเองว่าผลงานที่ทำไปนั้นได้รับผลดีหรือผลประโยชน์มากน้อยเพียงใด และอุปสรรคต่าง ๆ ที่ได้รับจากการดำเนินงานนั้นเป็นอย่างไร การที่ประชาชนมีส่วนเกี่ยวข้องในการประเมินนั้นจะทำให้เห็นว่ากิจกรรมที่พวกเขาทำนั้นมีผลดีหรือไม่ดีอย่างไร

สำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น จะประสบปัญหาในการมีส่วนร่วมในด้านการวางแผน เนื่องจากประชาชนเองขาดความรู้ความเข้าใจในการวางแผน อย่างไรก็ตามแนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น มีความสำคัญถึงขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการดำเนินการวางแผนกิจกรรมและการจัดการของประชาชน เพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของในกิจกรรมต่าง ๆ จะนำมาซึ่งความสำเร็จในการร่วมมือ

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยรูปแบบผสม (Mixed method) โดยมีการวิจัยทั้งในเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจะจัดเก็บจากประชาชนในพื้นที่อยู่อาศัยในชุมชนบ้านเกาะกลาง อำเภอมือง จังหวัดกระบี่ จำนวน 340 คน และโดยการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจะจัดเก็บจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านเกาะกลาง อำเภอมือง จังหวัดกระบี่ มีขั้นตอนและระเบียบวิธีการดำเนินการวิจัยที่สำคัญ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

สำหรับการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสอบถามจากประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ใช้การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Informants) คือ พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการบริหารชุมชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวชุมชน จำนวน 10 คน ด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจงจากผู้ให้ข้อมูลหลักตามเกณฑ์ Macmillan (1999) และ Textor (1980) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลให้ได้ภาพรวมทั้งหมด ส่วนกลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ ได้แก่ ประชาชนในพื้นที่ที่อยู่อาศัยในชุมชนบ้านเกาะกลาง อำเภอมือง จังหวัดกระบี่ โดยขนาดตัวอย่างที่ใช้ในการทำวิจัยได้กำหนดตามสูตรของ Taro Yamane (อ้างถึงใน ประสพชัย พสุนนท์, 2558) โดยกำหนดให้มีความผิดพลาดไม่เกินร้อยละ 5 หรือระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ของจำนวนประชากร 2,231 คน (สำนักบริหารการทะเบียน อำเภอมืองกระบี่, 2563) ดังนั้นจะได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 340 คน

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) และแบบสัมภาษณ์ การสร้างเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยการศึกษาเอกสาร ตำราวิชาการ และผลวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส อาชีพ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่ท่านอาศัยอยู่ในชุมชน อาศัยอยู่กับใคร แหล่งของรายได้ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และความเพียงพอของรายได้ต่อเดือน ลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามองค์ประกอบการจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน แบ่งเป็น 6 ด้าน คือ ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวด้านที่พักแรมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ด้านสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมบริการเบ็ดเตล็ดทั้งหมดที่มีให้นักท่องเที่ยว และด้านความพร้อมและความรู้ความเข้าใจของชุมชน แบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ตามมาตรวัดแบบลิเคิร์ต (Likert Scale อ้างอิงใน ชิตชนก เจริญ, 2539)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนตามลำดับ การมีส่วนร่วมในชั้นต่าง ๆ มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม มาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ตามมาตรวัดแบบลิเคิร์ต (Likert Scale อ้างอิงในชิตชนก เจริญ, 2539)

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะทั่วไปเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชน

การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ (Qualitative Research) การสัมภาษณ์โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง คำถามจะเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านเกาะกลาง อำเภอมือง จังหวัดกระบี่ จะนำไปสู่แนวทางในการปฏิบัติที่เหมาะสม แบ่งออกเป็น 4 ประเด็นคำถาม คือ

- 1) ชุมชนบ้านเกาะกลางมี จุดเด่นจุดด้อย ทางแหล่งท่องเที่ยวอย่างไร
- 2) ความคิดเห็นต่อการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวชุมชนบ้านเกาะกลางในปัจจุบัน โอกาส ทางการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนบ้านเกาะกลาง ปัญหา/อุปสรรค ที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนบ้านเกาะกลางในปัจจุบัน
- 3) ท่านหรือหน่วยงานของท่าน มีบทบาท ต่อการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวชุมชนบ้านเกาะกลางอย่างไรบ้าง
- 4) ท่านคิดว่า แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเกาะกลางแบบมีส่วนร่วมที่เหมาะสม ควรเป็นอย่างไร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการตามกระบวนการและขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้จากการศึกษาค้นคว้าจากข้อมูลที่มีผู้รวบรวมไว้ ทั้งหน่วยงานของรัฐและเอกชน ดังนี้

หนังสือทางวิชาการ บทความ วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ และรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- เอกสารเผยแพร่ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- จุลสาร วารสารต่าง ๆ

- ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต

2) แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้จากการเก็บแบบสอบถาม เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 340 คน ในชุมชนบ้านเกาะกลาง อำเภอมือง จังหวัดกระบี่ โดยแบ่งเป็น หมู่ที่ 1 บ้านเกาะกลาง จำนวน 85 คน หมู่ที่ 2 บ้านคลองประสงค์ จำนวน 85 คน หมู่ที่ 3 บ้านคลองกำ จำนวน 85 คน หมู่ที่ 4 บ้านบางขุน จำนวน 85 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

1) การรายงานผลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตรของ (บุญชม ศรีสะอาด, 2541)

2) การรายงานผลด้วยสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) โดยมีสถิติการวิจัย ดังนี้

2.1) สมมุติฐาน สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2.2) สมมุติฐาน สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ระเบียบวิธีวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยประเด็นคำถามได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและนำมาถอดประเด็นเพื่อตั้งเป็นแนวคำถามตัวแทนผู้ที่เกี่ยวข้องในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวชุมชน โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง เพื่อหาแนวทางจากพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการบริหารชุมชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวชุมชน จำนวน 10 คน

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจำนวน 340 คน จากผู้อยู่อาศัยในชุมชนบ้านเกาะกลาง อำเภอมือง จังหวัดกระบี่ ข้อมูลพื้นฐานประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาศัยอยู่กับใคร อาชีพ แหล่งของรายได้ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และความเพียงพอของรายได้ต่อเดือน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 53.8 และเพศชาย จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 46.2 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-40 ปี จำนวน 278 คน คิดเป็นร้อยละ 81.8 ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 52.1 ส่วนใหญ่จบการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 35.3 และส่วนใหญ่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชนระหว่าง 1-5 ปี จำนวน 235 คน คิดเป็นร้อยละ 69.1

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาองค์ประกอบการจัดการแหล่งท่องเที่ยวชุมชนบ้านเกาะกลาง อำเภอมือง จังหวัดกระบี่ ได้ผลการวิจัย ดังนี้

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของระดับความคิดเห็นต่อองค์ประกอบในด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนบ้านเกาะกลาง อำเภอมือง จังหวัดกระบี่ โดยภาพรวมทุกด้าน

ระดับความคิดเห็นต่อองค์ประกอบในด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนบ้านเกาะกลาง อำเภอมือง จังหวัดกระบี่	$\bar{X}$	(SD)	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	4.59	0.332	มากที่สุด
2. ด้านที่พักแรมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว	4.73	0.265	มากที่สุด
3. ด้านสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว	4.83	0.276	มากที่สุด
4. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว	4.78	0.238	มากที่สุด

5. ด้านบริการเบ็ดเตล็ดทั้งหมดที่มีให้นักท่องเที่ยว	4.71	0.235	มากที่สุด
6. ด้านความพร้อมและความรู้ความเข้าใจของชุมชน	4.80	0.216	มากที่สุด
รวม	4.74	0.260	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่ามีระดับความคิดเห็นต่อองค์ประกอบในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวชุมชนของชุมชนบ้านเกาะกลาง อำเภอมือง จังหวัดกระบี่ โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.74$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีระดับความคิดเห็น ดังนี้ ด้านสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.83$) รองลงมาคือ ด้านความพร้อมและความรู้ความเข้าใจของชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.80$) ตามด้วย ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.78$) ด้านที่พักแรมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.73$) ด้านบริการเบ็ดเตล็ดทั้งหมดที่มีให้นักท่องเที่ยว อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.71$) และด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.59$) ตามลำดับ

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านเกาะกลาง อำเภอมือง จังหวัดกระบี่ได้ผลการวิจัย ดังนี้

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านเกาะกลาง อำเภอมือง จังหวัดกระบี่

การมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านเกาะกลาง อำเภอมือง จังหวัดกระบี่	($\bar{X}$)	(SD)	ระดับการมีส่วนร่วม
1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.44	0.497	มาก
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	4.63	0.483	มากที่สุด
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	4.79	0.409	มากที่สุด
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.77	0.421	มากที่สุด
รวม	4.65	0.452	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านเกาะกลาง อำเภอมือง จังหวัดกระบี่ มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.65$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านต่าง ๆ จะได้ข้อมูล ดังนี้ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.79$) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.77$) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.63$) และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.44$)

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบการจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนกับการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านเกาะกลาง อำเภอมือง จังหวัดกระบี่

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	Sig.	แปลความหมาย
ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	0.068	0.211	ไม่มีความสัมพันธ์
ด้านที่พักแรมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว	0.036	0.512	ไม่มีความสัมพันธ์
ด้านสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว	0.156	0.004***	มีความสัมพันธ์
ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว	0.066	0.228	ไม่มีความสัมพันธ์

ด้านกิจกรรมบริการเบ็ดเตล็ดทั้งหมดที่มีให้ นักท่องเที่ยว	-0.002	0.964	ไม่มีความสัมพันธ์
ด้านความพร้อมและความรู้ความเข้าใจของชุมชน	0.025	0.646	ไม่มีความสัมพันธ์

อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.001, อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 พบว่า แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบการจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านที่พักแรมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ด้านสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมบริการเบ็ดเตล็ดทั้งหมดที่มีให้นักท่องเที่ยวและด้านความพร้อมและความรู้ความเข้าใจของชุมชน ในการศึกษานี้ได้มาจากแนวคิดทางสังคมวิทยา (Denis, 1979)

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวชุมชนบ้านเกาะกลาง อำเภอมะนัง จังหวัดกระบี่

สรุปการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทางการพัฒนาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวชุมชนบ้านเกาะกลาง อำเภอมะนัง จังหวัดกระบี่ และจากผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 340 คน โดยเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำความเข้าใจปรากฏการณ์หรือสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นซึ่งเกี่ยวข้องได้ข้อสรุปดังต่อไปนี้

จุดเด่นของชุมชนบ้านเกาะกลาง ความเป็นธรรมชาติของวิถีต่าง ๆ เช่น วิถีของป้าชายเลน แม่น้ำลำคลองและชายหาด เป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวมีความประทับใจและมีความสุข ส่วนวิถีชุมชนที่มีความเป็นกันเองและเป็นมิตรต่อผู้อื่นเป็นสิ่งที่สร้างความประทับใจ

จุดด้อยของชุมชนบ้านเกาะกลาง การเดินทางของนักท่องเที่ยว จำเป็นต้องใช้ท่าเรือซึ่งบนเกาะมีอยู่ 2 ท่า การใช้เรือถือเป็นอุปสรรคในการเดินทาง ระหว่างการเดินทางอาจก่อให้เกิดอุบัติเหตุแก่นักท่องเที่ยวได้ แต่ที่สังเกตจุดนี้ยังไม่ถือเป็นอุปสรรคต่อการเดินทางมากนัก เพราะนักท่องเที่ยวบางกลุ่มถือเป็นการท่องเที่ยวเชิงท้าทาย ผจญภัยได้ พื้นบางส่วนของเกาะยังมีถนนหนทางที่ค่อนข้างคับแคบ ไฟฟ้ายังไม่ถึง อาจส่งผลกระทบต่อความกังวลต่อนักท่องเที่ยวได้ อีกทั้ง ขยะที่มากับทะเลที่ถือเป็นจุดด้อยหลัก

โอกาสทางการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านเกาะกลาง มีการพัฒนาท่าเรือแยกกระหว่างนักท่องเที่ยวและท่าเรือขนถ่ายสินค้า ควรมีการสร้างถนนเส้นนอกวังรอบเกาะ เพื่อให้เกิดเส้นทางจักรยาน เมื่อนักท่องเที่ยวข้ามเรือลงไปที่เกาะกลางจะพบอากาศที่บริสุทธิ์แตกต่างกับบนฝั่ง อาหารทะเลสด ๆ ราคาถูกและปลอดภัย ชาวบ้านมีความเป็นมิตร มีน้ำใจ และเป็นกันเองกับทุกคน

ปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านเกาะกลางในปัจจุบัน การอำนวยความสะดวกด้านการคมนาคม และสาธารณูปโภคให้กับนักท่องเที่ยวยังไม่ได้มาตรฐาน

บทบาทของหน่วยงานต่อการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านเกาะกลาง อบต.เป็นหน่วยงานกลางในการเชื่อมระหว่างนักท่องเที่ยว ชุมชน ผู้ประกอบการ และหน่วยงานราชการ พร้อมทั้งสามารถให้ข้อมูลด้านต่าง ๆ ครบถ้วน การเตรียมคนให้บริการในพื้นที่เป็นสิ่งสำคัญที่สุด ไม่ควรมองนักท่องเที่ยวเป็นเหยื่อ ปัจจุบันทุกคนสามารถนำเสนอเกาะได้ในทุกมุมมอง

แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านเกาะกลางแบบมีส่วนร่วม การพัฒนาควรเน้นการเตรียมคนในด้านการบริการในพื้นที่เป็นสิ่งสำคัญที่สุด ปัจจุบันทุกคนสามารถนำเสนอเกาะได้ในทุกมุมมอง เช่น การพูดถึงเรื่องราวต่าง ๆ บนเกาะ

สรุปแนวทางการพัฒนาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนมีการเสนอแนวทาง 6 ด้าน คือ 1) การพัฒนาด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว โดยเน้นการพัฒนาด้านการคมนาคมขนส่ง การประชาสัมพันธ์ และสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน 2) การพัฒนาด้านที่พักแรมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว โดยการของบประมาณสนับสนุนจากทางภาครัฐและเอกชน

เพื่อให้ได้มาตรฐานที่พิกัดตามมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย 3) ด้านสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว โดยการศึกษาดูงานในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่มีบริบทใกล้เคียงกับชุมชนบ้านเกาะกลาง เป็นการท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตและเป็นวัฒนธรรมของชาวมุสลิม 4) การพัฒนาด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว มีกิจกรรมที่สร้างสรรค์ น่าสนใจ รวมถึงการทำผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ 5) ด้านบริการเบ็ดเตล็ดทั้งหมดที่มีให้นักท่องเที่ยว และ 6) การพัฒนาด้านความพร้อมและความรู้ความเข้าใจของชุมชน โดยการทำความร่วมมือกับเครือข่ายสถาบันการศึกษาในพื้นที่

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านเกาะกลาง อำเภอมือ จังหวัดกระบี่ สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 340 คน สรุปได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นเพศหญิง จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 53.8 และเพศชาย จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 46.2 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20 – 40 ปี จำนวน 278 คน คิดเป็นร้อยละ 81.8 ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 52.1 ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 35.3 และส่วนใหญ่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชนระหว่าง 1 – 5 ปี จำนวน 235 คน คิดเป็นร้อยละ 69.1

2. อภิปรายตามวัตถุประสงค์ข้อแรก คือ เพื่อศึกษาองค์ประกอบการจัดการแหล่งท่องเที่ยวชุมชนบ้านเกาะกลาง อำเภอมือ จังหวัดกระบี่ พบว่ามีระดับความคิดเห็นต่อองค์ประกอบในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวชุมชนของชุมชนบ้านเกาะกลาง อำเภอมือ จังหวัดกระบี่ โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีระดับความคิดเห็น ดังนี้ ด้านสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านความพร้อมและความรู้ความเข้าใจของชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด ตามด้วยด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่พักแรมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านบริการเบ็ดเตล็ดทั้งหมดที่มีให้นักท่องเที่ยว อยู่ในระดับมากที่สุดและด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐพัชร มณีโรจน์ (2560) ที่กล่าวว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นการท่องเที่ยวที่สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมบริหารจัดการการท่องเที่ยว เพื่อประโยชน์ต่อชุมชน เนื่องจากชุมชนมีความสวยงามและยังคงมีความเป็นธรรมชาติที่แท้จริง ไม่มีสิ่งปลูกสร้าง อาคาร หรือสิ่งก่อสร้างอื่น ๆ ที่มาเบียดบังความเป็นธรรมชาติ พื้นที่ยังมีป่าชายเลนที่สมบูรณ์ ทั้งสัตว์น้ำนานาพันธุ์ รวมถึงเป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำทะเลมีอากาศที่บริสุทธิ์ แต่ก็ยังมีอีกหลาย ๆ ด้านที่ต้องมีการพัฒนาเพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ดี เช่น การปรับปรุงเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวภายในชุมชน จุดเช็คอิน มุมถ่ายรูป จุดสำหรับพักผ่อน หรือแม้แต่สถานที่สำหรับการพักผ่อน และควรมีการพัฒนาหรือเพิ่มกิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวให้มีความหลากหลาย เพื่อสามารถรองรับนักท่องเที่ยวในหลายกลุ่ม หลายช่วงวัย หรือนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบกิจกรรมที่แตกต่างกันออกไป นอกจากนี้ยังต้องมีการเปิดร้านภายในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก หรือแม้แต่ร้านจำหน่ายสินค้าเบ็ดเตล็ดต่าง ๆ เช่น เครื่องดื่ม ผลิตภัณฑ์ในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร เช่น ข้าว ผัก หรือการแปรรูปผลิตภัณฑ์ หรือแม้แต่การจัดการด้านการคมนาคมบนเกาะ หรือการบริการให้เช่าจักรยานแก่นักท่องเที่ยว เป็นต้น

3. อภิปรายตามวัตถุประสงค์ข้อที่สอง คือ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านเกาะกลาง อำเภอมือ จังหวัดกระบี่ พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมิน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากประชาชนในพื้นที่บ้านเกาะกลางมีความใกล้ชิดสนิทสนมกันค่อนข้างสูง เนื่องจากชุมชนมีพื้นที่ขนาดเล็ก ดังนั้น ชุมชนจึงมีความร่วมแรงร่วมใจและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนอย่างเข้มแข็ง โดยมีการแจ้งข้อมูลและกระจายข่าวสารข้อมูลอย่างทั่วถึงและครอบคลุม จะมีการจัดประชุมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เจนจิรา อักษรพิมพ์ (2560) จะแสดงให้เห็นถึงความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของสมาชิกทุกคนที่ต้องการผลักดันและพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว นอกจากจะเป็นการ

ประชาสัมพันธ์ชุมชนให้คนภายนอกรับทราบว่าชุมชนแห่งนี้มีธรรมชาติที่สวยงามและมีความพร้อมทั้งด้านทรัพยากรบุคคลในการต้อนรับ รวมถึงสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ดีเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวแล้วนั้นยังสามารถเป็นการสร้างรายได้ให้กับสมาชิกทุกคนในชุมชน เป็นรายได้ที่มาจากการท่องเที่ยว เป็นรายได้เสริมจากงานภาคเกษตรกรรมและประมงที่เป็นอาชีพหลัก หากพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ นอกจากนักท่องเที่ยวเดินทางมาเยี่ยมชมความสวยงามทางธรรมชาติ ยังมีรายได้เสริมจากการเป็นไกด์ท้องถิ่นพานักท่องเที่ยวเดินชมป่าโกงกาง ชมวิถีชาวประมง หรือจำหน่ายผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรและประมงเพื่อเป็นของฝากได้อีกด้วย

4. อภิปรายตามวัตถุประสงค์ข้อที่สาม คือ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านเกาะกลาง อำเภอมะนัง จังหวัดกระบี่ พบว่า การพัฒนาควรเน้นการเตรียมคนให้การบริการในพื้นที่เป็นสิ่งสำคัญที่สุด ปัจจุบันทุกคนสามารถนำเสนอเกาะได้ในทุกมุมมอง เช่น การพูดถึงเรื่องราวต่าง ๆ บนเกาะ ประชาชนในชุมชนมีความคิดเห็นต่อองค์ประกอบในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนโดยภาพอยู่ในระดับมากที่สุด แนวทางการพัฒนาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนมีการเสนอแนวทาง 6 ด้าน คือ 1) การพัฒนาด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เน้นการพัฒนาด้านการคมนาคมขนส่ง การประชาสัมพันธ์ และสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน 2) การพัฒนาด้านที่พักแรมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว โดยการของบประมาณสนับสนุนจากทางภาครัฐและเอกชนเพื่อให้ได้มาตรฐานที่พักรวมตามมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย 3) ด้านสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว การศึกษาดูงานในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่มีบริบทใกล้เคียงกับชุมชนบ้านเกาะกลางซึ่งเป็นการท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตและเป็นวัฒนธรรมของชาวพื้นเมืองชาวมุสลิม 4) การพัฒนาด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว มีกิจกรรมที่สร้างสรรค์ น่าสนใจ รวมถึงการทำผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ 5) ด้านบริการเบ็ดเตล็ดทั้งหมดที่มีให้นักท่องเที่ยว และ 6) การพัฒนาด้านความพร้อมและความรู้ความเข้าใจของชุมชน การทำความร่วมมือกับเครือข่ายสถาบันการศึกษาในพื้นที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กันยารวรรณ์ กำเนิดสินธุ์ (2560) แสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนเพื่อพัฒนาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวชุมชน เนื่องจากประชาชนไม่ได้สนใจเข้าร่วมในทุก ๆ ด้าน จึงควรมีการสร้างความรู้ความเข้าใจความสำคัญของกระบวนการมีส่วนร่วมในทุก ๆ ด้าน เริ่มตั้งแต่การมีส่วนร่วมค้นหาสาเหตุของปัญหา การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการลงทุน และการปฏิบัติงานการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ร่วมกันของชุมชน การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน มีใช้ให้มีความสำคัญเฉพาะด้านใดด้านหนึ่งเพื่อความยั่งยืนของการพัฒนาชุมชน

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านเกาะกลาง อำเภอมะนัง จังหวัดกระบี่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบการจัดการการท่องเที่ยวชุมชน ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านเกาะกลาง และเพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาและการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเกาะกลาง อำเภอมะนัง จังหวัดกระบี่

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตกระบี่ที่สนับสนุนทุนวิจัยนี้ ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิเชียร โบทอง รองคณบดีคณะศิลปศาสตร์ที่ให้การสนับสนุนและให้กำลังใจในการทำวิจัย รวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายที่ได้ให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ

ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิตยา เลหาบรรจง ที่ให้คำปรึกษาในการทำวิจัย ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาณุวัฒน์ ยาวศิริ ดร.สิทธิชัย นวลเศรษฐ และ ดร.บุปผชาติ แต่งเกลี้ยง ที่กรุณาพิจารณาคุณภาพเครื่องมือวิจัย และท้ายที่สุดขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลในการทำวิจัยจนสำเร็จลุล่วงตามที่ตั้งไว้ทุกประการ

การอ้างอิง

- กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัดกระบี่. (2563). เอกสารข้อมูลด้านอาชีพของประชากรในตำบลคลองประสงค์ อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่. กระบี่: ศาลากลางจังหวัดกระบี่.
- กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2559). เอกสารนำเสนอผลการสำรวจทัศนคติและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทย. สืบค้นจาก <https://secretary.mots.go.th/ewtadmin/ewt/policy/group2.php>.
- กันยารวรรณ์ กำเนิดสินธุ์. (2560). การมีส่วนร่วมของประชาชนชุมชนบางน้ำผึ้งในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรม. วารสารสารสนเทศ, 16(1), 175-184.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2540). การพัฒนาการท่องเที่ยวเรื่องกลยุทธ์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ. (2560). แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2564). สืบค้น http://www.ubu.ac.th/web/files_up/03f2017052216244626.pdf.
- เจนจิรา อักษรพิมพ์. (2560). กลยุทธ์การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืนในจังหวัดนครราชสีมา. วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์, 12(3), 141-154.
- ฉลองศรี พิมพ์สมพงศ์. (2550). การวางแผนและพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชิดชนก เชิงเขาว. (2539). วิธีวิจัยทางการศึกษา (Research Methods in Education). ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- เซภาตร จันทรหอม และคณะ. (2560). การท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อการจัดการฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. ใน สร้างสุขภาคใต้ ครั้งที่ 10. สถาบันการจัดการระบบสุขภาพ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ณัฐพัชร มณีโรจน์. (2560). การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน. วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ, 13(2), 25-46.
- ธนสวรรค์ เจริญเมือง. (2553). ทฤษฎีและแนวคิด: การปกครองท้องถิ่นกับการบริหารจัดการท้องถิ่น (ภาคแรก). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คบไฟ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2541). การพัฒนาการสอน. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญพา คำวิเศษณ์. (2557). ข้อมูลพื้นฐานที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แบบมีส่วนร่วม: กรณีศึกษาชุมชนหมู่บ้านวัดเขา ตำบลโคกกลอย อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา. นนทบุรี: วิทยาลัยราชพฤกษ์.
- ประสพชัย พสุนนท์. (2558). ความเที่ยงตรงของแบบสอบถามสำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์. วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 18, 375-396.
- พจนา สอนศรี. (2546). คู่มือการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พวงทอง โยธาใหญ่. (2545). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ (การค้นคว้าแบบอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2554). คู่มือการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2559). การพัฒนาการท่องเที่ยวเรื่องการอนุรักษ์วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชน. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

สำนักบริหารการทะเบียน อำเภอเมืองกระบี่. (2563). **ประกาศสถิติจำนวนประชากรประจำปี**. กระบี่: ส่วนราชการจังหวัดกระบี่

Buhalis, D. (2000). Marketing the competitive destination of the future. **Tourism management**, **21**(1). 97-116.

Cohen, Eric. (1996). **Thai Tourism: Hill Tribes, Island and open-ended Prostitution**. Bangkok: white Lotus.

Denis E. Poplin. (1979). **Communities: A Survey of Theories and Method of Research**. New York: Macmillan Publishing Co., Inc.

Ma, X., & Macmillan, R. B. (1999). Influences of Workplace Conditions on Teachers Job Satisfaction. **Journal of Educational Research**, **93**, 39-48.

Textor, R. B. (1980). **A Handbook on ethnographic futures research** (3rd ed.). Cultural and Educational Futures Research Project, School of Education and Department of Anthropology, Stanford University, Stanford, CA.